

חומש עם

פירוש הרמב"ן

על התורה

שמות

עם ביאור

הדרי קודש

ובו

ביאורים סקורות וצינונים,
סקבילות משאר כתבי הרמב"ן,
ולקט הערות והארות מדברי המפרשים.

נערך בעזרה"ת
על ידי

הדר יהודה טרגולין

פעוה"ק ירושלים תובב"א
תשע"ב

זניי ז"ל מאכות - (כ"א)

זניי מאכות הוצאה - (44)
(דזנין הוצאה 4 ק"ו)

תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּיךָ: (י) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה
כָּל־מְלָאכָה אַתָּה | וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ עֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַהֶמְתֶּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:

רש"י

אלה גדולים, אמרת, הרי כבר מוזהרין הם, אלה לא צא אלה
להזהיר גדולים על שציתם הקטנים, וזה ששנינו (שבת קכא.)
קטן צא לכבוד, אין שומעים לו, מפני שציתתו עליך:

(ט) ועשית כל מלאכתך. כשמצא שבת, יהא צענין
כאלו כל מלאכתך עשויה, שלא מהרהר אחר מלאכה
(מכילתא פ"ו): (י) אתה ובנך ובתך. אלו הקטנים, או אינו

רמב"ן

שנצטוינו בו לזכרו²⁶⁴ תמיד בכל יום²⁶⁵. וזה
פשוטו של מקרא. וכך פירש ר"א. ואומר אני שזהו
מדרשו של שמאי הזקן²⁶⁶ שפירש מצות זכור "עד
שלא תבא", כלומר שלא נשכחתו בשום פנים, אבל
הזכירו בכרייתא (בביצה טו): עוד מדת חסידותו שהיה
הוא מזכירו גם במאכליו ואוכל לכבוד שבת כל ימי
חייו, והלל עצמו מודה במדרשו של שמאי, אבל
היתה בו מדה אחרת במאכלים מפני שכל מעשיו
היו לשם שמים²⁶⁷, והיה בוטח בה' שיזמין לו
לשבת מנה יפה מכל הימים.

ולכך אמרו ז"ל שהשבת שקולה כנגד כל מצות
שבתורה, כמו שאמרו בע"ז²⁶³, מפני שבה נעיד על
כל עיקרי האמונה בחדוש ובהשגחה ובנבואה.
ובמכילתא (כאן): "רבי יצחק אומר, לא תהא מונה
כדרך שהאחרים מונים, אלא תהא מונה לשם
שבת". ופירושה, שהגוים מונין ימי השבוע לשם
הימים עצמן, יקראו לכל יום שם בפני עצמו, או
על שמות המשרתים, כנוצרים, או שמות אחרים
שיקראו להם, וישראל מונים כל הימים לשם שבת
- אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה

הדרי קודש

263 ראה בירושלמי (ברכות א ה): "רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב
ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה
של תורה". וברש"י בבמדבר (טו מא): "למה נסמכה פרשת מקושש לפ' ע"א לומר שהמחלל את השבת
כעובד ע"א שאף היא שקולה ככל המצות וכן הוא אומר בעזרא (נחמי' ט) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך
תורה ומצות ואת שבת קדשך הודעת להם". וברש"י בחולין (ה): "האי תנא חמירא ליה שבת כעבודת
כוכבים דהעובד עבודת כוכבים כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה
במעשה בראשית". 264 בקדושת לוי (בשלה) הוסיף בזה חידוש וביאור - שהענין בזה הוא שעי"ז מתרבה
הכנת הדעת והציפייה לקראת שבת. וז"ל: "ויאמר ה' אל משה עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורותי.
פירש רש"י ז"ל בהדי הוצא בו' שלא הוציאו מן הכלל... והענין הוא על פי דמבואר בספרי יראים, דכל
מצוה קודם עשותה צריכה הכנה להכין עצמו לעשותה בקדושה ובטהרה ולהכי אמרינן לשם יחוד קודש
בו', קודם עשיית המצוה, שהוא הכנה למצוה. והיוצא מזה מחמת שמכין עצמו מגלה דעתו שחביבה
מצוה בעיניו ומצפה ומשמח לעשותה ואחר כך בעשותה יעשה בלב שלם שלא יחללנה ויפגמנה
בעשותה שהרי נשרש בלבו אהבה של המצוה ההוא. ומעתה יצא לנו בטוב טעם ודעת להבין דעת
הרמב"ן ז"ל דכתב דמצוה להזכיר בכל ימי השבוע את יום השבת ביום א' יאמר היום היום א' בשבת וכן
בכל ימי השבוע, דהפעולה היא על ידי שזוכר שבת בכל יום, אם כן מצפה בכל יום ליום השבת לעשותו,
או בהגיע השבת ישמרנו כדת שלא לחלל חס ושלום כיון שחביבה עליו שהיה מצפה עליה. אם כן אם
היה משה אומר להם ציווי השבת מקודם היו מצפים כל ימי השבוע והיה נשרש בלבם אהבת השם
יתברך ושבת ולא היו מחללין, ובוה שלא אמר להם עד יום וא"י ששאלו אותו לא היו מצפים כל ימי
השבוע על שבת ובפתע פתאום בלי הכנה בא להם מצות שבת מזה באו לידי חילול. ובוה מבואר הכתוב
שאמר מאנתם לשמור". 265 כעין זה מצינו גם בביאור הרמב"ן לעיל (יב ב) לענין מנין החדשים,
שהמצוה למנות את החדשים לפי מנינם מניסן הוא כדי להיות זכרון לגאולת מצרים. וז"ל שם: "וכמו
שתהיה הזכירה ביום השבת במנותינו ממנו אחד בשבת ושני בשבת, כאשר אפרש (כאן), כך הזכירה
ביציאת מצרים במנותינו החדש הראשון והחדש השני והשלישי לגאולתינו", ועיי"ש שהאריך.
266 במכילתא דרשב"י, הובא ברמב"ן לעיל. 267 נמצא שאף הלל מודה שהמונה את הימים לשבת -
מקיים בכך את המצוה (וכמדרשו של שמאי, "זכור - עד שלא תבוא"), כי רק במאכלים היה מנהגו באופן אחר,

כָּל עֲבֹדְתָךְ: י יוֹמָא שְׁבִיעָאָה שְׁפִתָא קָדָם יי אֱלֹהֶךָ לָא תַעֲבֹד כָּל עֲבֹדְתָא אֶתְּ וּבְרַךְ וּבְרַךְ
עֲבֹדְךָ וְאַמְתָךָ וּבְעֵינֶיךָ וּגְיוֹרְךָ דִּי בְקִרְוֶךָ:

רמב"ן

בלילה" - שהוא עיקר הקדוש, "ליום מנין ת"ל וכו", והוא אסמכתא בעלמא²⁷⁰. ומשם תלמוד שהמצוה הזאת למדה ממלת "לקדשו", אבל "זכור את יום השבת" - מצוה לזכרו תמיד בכל יום, כמו שפירשנו, אלא שכל מצות הזכירה במנין אחד בחשבון רמ"ח מצות שנצטוונו. ודע זה:

[לשון הפסוק מלמדנו שמלאכת אוכל נפש אסורה בשבת]

(ט) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. ענין²⁷¹ עבודה היא מלאכה שאינה להנאת הגוף כאוכל נפש וכיוצא בה, כענין שנאמר "ובכל עבודה בשדה" (שמות א יד), "כי תעבוד את האדמה" (בראשית ד יב), "ונעבדתם ונזרעתם" (יחזקאל לו ט), וכאשר אפרש עוד בע"ה (ויקרא כג ז). ולכך אמר "ששת ימים תעבוד" - את האדמה, "ועשית כל מלאכתך" - אשר היא לצורך גופך ולהנאתך²⁷², כענין "את אשר תאפו אפו" (לעיל טז כג), וכשבת לא תעשה שום מלאכה²⁷³:

⤴ (י) אתה ובנך ובתך. הקטנים. הזהירנו כשבת שלא יעשו הבנים הקטנים מלאכה לדעתנו וברצוננו²⁷⁴:
L

[חיוב שמירת השבת בעבר]

ועבדך ואמתך - העבדים שמלו וטבלו שחייבין בכל

אבל לרבותינו עוד בו מדרש ממלת "לקדשו", שנקדשהו בזכרון, כענין "וקדשתם את שנת החמשים שנה" (ויקרא כה י), שהוא טעון קדוש ב"ד לומר ביובל מקודש מקודש²⁶⁸, אף כאן צוה שזכור את יום השבת בקדשנו אותו. וכך אמרו במכילתא (כאן): "לקדשו, קדשהו בברכה, מכאן אמרו מקדשין על היין בכניסתו. אין לי אלא ליום, ללילה מנין, ת"ל ושמרתם את השבת (להלן לא יד)", וזהו קדוש היום, והוא מן התורה, אינו אסמכתא. וכך אמרו (ברכות כ): "נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה", וזה על קדוש הלילה, לפי שכל הטעונים קדוש מתקדשים בכניסתן פעם אחת, כגון קדוש החדש, וקדוש היובל, אבל ביום אסמכתא, ואין אומרים בו מקודש כלל, שדיינו בפעם אחת בכניסתו. וכן על היין אסמכתא²⁶⁹ ואינו קבע כלל. ובגמרא פסחים (קו). אמרו: "זכור את יום השבת לקדשו, זכרהו על היין בכניסתו, אין לי אלא ביום, בלילה מנין, ת"ל את יום השבת. האי תנא מהדר אליליא ונסב ליה קרא דיממא, ועוד, עיקר קדושה בלילה הוא. אלא הכי קאמר, זכור את יום השבת לקדשו, זכרהו על היין בכניסתו, אין לי אלא בלילה ביום מנין, ת"ל את יום השבת". וכן הברייתא שכמכילתא נתרץ בה: "אין לי אלא

הדרי קודש

וזאת - מפני מדת הבטחון שלו. 268 כשיטת רש"י, שמצות קידוש שנת החמישים היא בדיבור. כ"כ רש"י בויקרא (כה י): "וקדשתם - בכניסתה מקדשין אותה בב"ד ואומרים מקודשת השנה" (וכ"ה ברש"י ברי"ה ח: ד"ה שנים). ודלא כהרס"ג והר"ח, הסוברים שהמצוה מתקיימת בתקיעת שופר בשנת היובל (עיי' ביאור הר"פ על הרס"ג ח"א עשה טג). 269 וכ"ה בתוס' בפסחים קו. ד"ה זוכרהו (ושם הביאו עוד לצדד שעל היין הוא מדאורייתא, אבל החיוב לטעום הוא מדרבנן). 270 נמצא שהרמב"ן סובר להגיה ולסרס את המכילתא כפי שהגמרא אומרת להגיה את הברייתא. (ועיין בהעמק שאלה להנצי"ב [נד א] שמביא את הרמב"ן, וכותב: "ועפר אני תחת רגליו" וממשיך ומבאר את המכילתא באופן אחר מבלי להגיה, שסוברת המכילתא שבאמת פשוטו של מקרא הוא על היום ולא על הלילה, ונתרבה לילה מכך שנאמר בל' נקבה "ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם", כי ליל שבת הוא ל' נקבה ויום שבת ל' זכר, ולכן בלילה אומרים וינוחו "בה" וביום וינוחו "בו", עכ"ד בקצרה). 271 הרמב"ן בא לפרש מדוע נאמר בכפילות "ששת ימים תעבוד" ושוב "ועשית כל מלאכתך". וכן, מדוע משנה את הלשון - מהו ההבדל בין "עבודה" לבין "מלאכה". 272 הרמב"ן מאריך יותר בביאור לשונות "מלאכה" ו"עבודה" בויקרא (כג ז). 273 וממילא משתמע מלשון הפסוק, שבשבת אסור גם מלאכת אוכל נפש. 274 וכ"ה ברש"י כאן. ובגמרא ביבמות (קיד). איתא: "אמר רבי יוחנן בעושה על דעת אביו, ומפרש רש"י: "שהתינוק צופה באביו ורואה שנוח לו בכך ואביו עומד עליו דהוה כאילו הוא מצוהו לעשות". (נ.ב. ולא ראיתי במפרשי הש"ס שיציינו אם זהו איסור דאורייתא או דרבנן, וכן בנושאי הכלים בשו"ע [או"ח של"ד כ"ה] לא דברו בזה, מלבד שעה"צ שם שכתב: "ולענ"ד דבדליקת אביו מחוייב אביו מן התורה למחות בידו כיון שהוא עושה לדעתו כדי שלא יעבור אמה דכתיב לא תעשה וגו' ובגן ובתך", עכ"ל. ומדברי הרמב"ן כאן נראה כדבריו שהוא איסור דאורייתא).

שבעה שימות להשבא ולהחיה

ה'ס נמו ד סמו... חרע קרואת סמו סרי
'סלום כן אדרת זל'ס . וסס שנת
ר'ס נוגלס ס'ס יכמות מר'ס ככא קומו .
אס' ה'סילי - ס'ס סחכס סעלס כדור
נ'סס כס'ר ג'ן בן סרופס סמוכס סחכס
סמרוסס סן גכור כמס'ר יסרלל קומילון
כר'ו גן יכסס לסלר מללכס סקדס כלסר עס
לכסו יסלס ס'סעס
לכ'ר

כעסס ורבי'סוסיס סל סר קסס
לס'ק

נדפס פה קושטנדינא

אסר תרסס סקסלס יסרונגו סמלך סולמן
אחמד ידום תרס
כרסס ססרסס כר'ר יוסס ככס'ר יוסק זכ'ו

קצת האפרים דגריסו התם אלא בדרך פתח אפסר לומר דלא תמי
 טעמיה למתא משום קטן אופל נבלות שאין כ"ד מכוון להסריש אלא
 משר לא יסלו לה בידים דכל הבודרת על דעת בעלה היא נודרת .
 אבטל לגרמא הספדים דלא גרסי אלא דמשמע דלמתי אדרסה בר
 שאלה קיימא קיימא ומתבטל משמע לי דמחזורתא דגריסו כהמ דגריסו
 אלא כדכ"ד פתח ותו לא כריכין לטעמיה דרבא בר שילא והדין
 פתון דכיון דלמית להני מאי אלא קטנה ומאי אלא גדולה כיון דעל
 דמא בעלה היא נודרת אפילו גדולה נמי ולעולם אין אומרים לו
 שאלה ולא חזיר לו לאכול אלא אבותקין ואוכל . אי נמי אפסר
 דלעומדין איתו סמוך לנבלה כדי שיאכל ידו ויאכל דומיא דעובדא
 דלי יחזק טי בסימא ומיאו משמע לי דבאיסורים של דריסה מותר
 לומר לו לאכול בעבורה דהא למאן דלמד באל תודיה בית דין מכוון
 להסריש בשל דריסה אין מכוון להסריש כדמחזיקי הכא סכ"ג
 בענין שאינו פקוד מדרבנן ולא מדין נמי בדמלא הקלו וכיון שכן
 כיון דלי' דאף באל חוזה אין כ"ד מכוון להסריש בשל דריסה
 מאזריין בו דרבא אחת יתיר ומחזיקין בו אפילו לומר לו לאכול ויש לי
 ללמד מלאמדין בשעת פ"ד ולעמוד דחולין רב מהרש"א והבן פרוט'
 לתוכו"ק גוי חרע ליה כשתל בסרמא וקאמין וליתן ליה לחיסק ישר'
 ופרקינן אחי לחיסקך ומאי קאמין ליתן ליה לחיסק ישראל דכיון
 דישראל גדול אסור מדרבנן אף לחיסק ישראל אסור לומר לו לעבוד
 ולזרוע אלא ודאי כדלמאן דלא העמידו דריסה ז"ל אלא אכל
 גדולים שבשאריל ולא אכל קטניהם כ"ל . ואע"ג דלחיקולא החס
 דאסור משום דלתי למיפוך לא שייך סהוא טעמא דלתי למיפוך
 אלא כדריסא לזרף החיסק אלא לזרף הגדול כההיא דריס
 מהרש"א דזריעות הכמות לזרף רב מהרש"א ולא לזרף הקטן ותדע
 לך מלאמדין כפרק בתרא דיומא וכערוכין גבי ומן ביום הכפורי'
 אם איתא כבוס היכי ליעביד ליעמיה ליתקא אחי לחיסקך .
 ואיכא למידק היכי חיישינן להכי והלא אם מאכילין את החיסקות
 ביום הכפורים וכדלמדין מנעש בשמאי שלא רצה להאכיל בידו א"ל
 ובזרי צלו להאכיל בשתי ידיו אלא דלא החס משום שרבו של חיסק
 ולזריכו לא חיישינן לסריכו אבל לזרף עצמם כההיא דכשתא אי נמי
 להאי דכוס של כריס אסור ואי קאי לך הוה דחנן בעירובין שרק
 בכל מעריכין אין מעריכין בטובל ואיקימא הטובל מדרבנן ואם
 איתא טובל דרבנן איתא לא אע"ג דלא הוה לגדולים הוה ליקטנים
 דהוה מאכילין איתן בידיהם ואת מלא דחזי לגדולים בעי' לא הוה
 דהוה תתא החס מעריכין לגדול ביום הכפורים וקא מפיש טעמא החס
 משום דחזי לקטנים והוה ליה כיון לבזיר אלמלא כל שרפי לקטנים
 מעריכין בו אלא משמע דאפילו טובל מדרבנן אין מאכילין אותו
 לקטנים בידים והיינו דאין מעריכין בו דשאריל ולא ספי' להו בידים
 מדי דלא חזי אפילו לקטנים קיימין ביה והוה ליה כעובד גמור לא
 הוה דלעולם טעמא דהוה משום דמדי דחזי לגדולים בעי' ולא דמי
 למערב לגדול ביום הכפורים דהחס הוא גופיה חזי אפילו לגדולים
 אלא דלזכורא דיומא בריס ליה וכיון דאין איסורו מחד עצמו של
 עירוב ודאי נמי השתא לקטנים מיהא מעריכין בו אפילו לגדול מה
 שאין כן בטובל דלזכורו מחד עצמו והלכך אע"ג דחזי לקטנים אין
 מעריכין בו לגדול ויתיר מהו כחבתי בריסא השנה גבי אין מעריכין
 אלא החיסקות מלזקיע אבל דריסא ז"ל כתב כסוף הלכות מאכלות
 אלאות שאפילו נכחות רבנן אסור להאכילו בידים . עוד כתב הוא
 ז"ל אע"פ שאין כ"ד מכוון להסריש לקטן משהו על אביו להסריש
 ולעמוד פ' פרי נחמה כפריסה ובהרש"א שאלה חסך לעשר על פי
 דרש"י ודאי אין דרש"י סתם קטן שהגיע לחסך מהרש"א איתו
 ללכות ולא פ' איתא אין מעריכין אותו מן האסור אלא שאין ר"ל'
 כן מן הסוגי' הוה איהא חלוך כיון כ"ד לאביו כדמשמע מההיא דחיסק
 שהיא הוה' למית אבי איתו פס הארץ ובפרק יוצא דופן נמי אמרינן
 לא כריכא לאתן התחזיקין עליו וקאמין שמתע מנה קטן אוכל
 נבלות כ"ד מכוון להסריש . ואם איתא ליתא לא כריכא לאביו
 שחזיק עליו ואע"פ שאמר קטן שהגיע לחסך מחבין אותו למכות
 דלמא הכא כאלא הניע לחסך אלא דקאי לי מחמי' דקטנה בת ישר'
 שגאחא לכהן דהוה החס ודאי משמע אפילו בשגויעה לחסך ואפ"ה
 אקאמין בגמ' וליכול קטן אוכל נבלות הוה וכו' ובמה שרק יוצא דופן
 נמי איבעיא לן מופלא סמוך לאיש דלזכורא או דרבנן ולאמרינן
 תא שמע קטנה אדרסה בעלה משר לה ואי אמת מופלא סמוך לאיש

דלזכורא איתו שואלין דרבנן ומכילין מדיח דלזכורא חס' ומהלכך
 היה ליה קטן אוכל נבלות ואין כ"ד מכוון להסריש אלא אפילו
 בעתה סמוך לאיש אמרינן הכי וגדולה מוה אמרו סס פ"ק יוצא
 דופן גבי מופלא סמוך לאיש לא כריכא לאתן התחזיקין עליו וקאמין
 שמעתי מיהא קטן אוכל נבלות כ"ד מכוון להסריש דלזכורא חס'
 דלית ליה אין מכוון אפילו בקטן מופלא סמוך לאיש קאמין וכו' .
 ושמא באמר דלא אמרו מחבין אלא למכות עשה ולא למכות ל"ת כלת
 שאמרו קטן היודע להעטוף אביו קונה לו נטילת יודע ללאור הפלג
 ט' כ"ל . ק"ל דתמיא יונק תמיא ודוק מחלב נכריא ומתבטל
 טמאה ואין חששין ביונק שקן מסתביר דהוה דלקט נכריא לא
 טיהא חלב הנכרית אסור יותר מחלב בת ישראל דהוה ודאי מהלכי
 שמים הן וחלב שמים מותר ולא מביט החו' כדמין וחלבין וכו' של
 ישראל יותר מן הנכרי . ותמיא כפ"ו פ"ק אין מעמידין נכרית לא
 חזיקי בה של ישראל מפני שהאמין על שפיכות דמים דברי ר' מאיר
 וחכמים אמרי' נכרית ממיקה בנה של ישראל בזמן שאמרו עומדות
 על גבה אלמלא לב"ע חלב הנכרית מותר אפילו לנחלה אלא שהחזיק
 נכרית בנה של ישראל אסור ר"מ משום החסד ורבנן שרו בשאמרים
 עומדין על גבה אבל מפני שטבען של ישראל זה יותר מאשר דלגיני
 בלכות וסס דחומים ובייביים בטבע אף חלבן מגדל טבע כיוצא בהן
 ח"ט במשה שלא רצה לינק מחלב הנכרית כמו שהוא בהגדה . וזהו
 אמרו כאן יונק מן הנכרית ומן הסהמה טמא' ולא שיהא זה כוס אלא
 מן הנכרית יונק לנחלה ואפי' בזמן שיש חלב של ישראלית אלא שאם
 מדת חסידות ומדת זריזות שלא להמיקו מפני כפיטיו כמו שאמרו
 וחלב בהמה טמאה אסור אלא בחוקים שאין סס חלב כשר ואפילו
 סכנת החיסק אלא שאם ש"ך אומדנא כדאיתא בסא . ותמא על
 ר"ח ז"ל שכתב מהאי מתמי שמעינן דחלב נכרית כחלב בהמה טמאה
 ולא החירוהו אלא לחיסק מסוכן לבד ע"כ ומתמי דבר אין מעמידין
 הויה תיובתיה אבל מלאתי בחוספת שנה פ"י אין יונקין מן הנכרית
 ומן בהמה טמאה אם היה דבר שאם בו טכנה מותר שאין לך כל דבר
 עומד בטמי פקח נפש חוץ מע"ז וגלי עריות ושפיכות דמים ושמא
 קתם נמי אין יונקין מן הנכרית מדת חסידות קאמר . ומיאו ודאי
 לישא דחוספתא כדברי ר"ח ז"ל מכרעא ולדבריו איכא למימר
 דטענתא דר"מ ורבנן דפ' אין מעמידין בחוקים דלמא מניקת בת
 ישראל מכתת סס להמיקו היא שפיה וטעמא דר"מ דאע"ג דכחם
 חיסק מסוכן הוא אכל חלב סכנת הנקת נכרי אלימא טפי ואפילו
 אדיות עומדות על גבה כדאיתא החס משום דשיפא ליה סס לך
 מאבריא והלכך טפי עדיף לאתומי ולאחוי ליה חמיקה בת ישראל
 ממיקה קרוב אבל היכא דאיכא ממיקה בת ישראל לא יתבי ליה חלב
 נכרית כלל וכן בריא מדיברי הירוש' דגריסו יתבי כפ"ו אין מעמידין
 אבל נכרית ממיקה בנה של ישראלית דכתיב והוה מלכים אומדן
 ושרותיהם ממיקותיה תמי יונק חיסק מן הנכרית ומן הסהמה טמאה
 ומביאין לו חלב מ"מ ואיש חושש לא משום שקן ולא משום טמאה ע"כ
 גי' ירוש' אלמא רבנן דהתם בדליכ' חלב טהור קא מיירו מדימיותי
 עלה הא דמביאין ע חלב מ"מ דאי בדאיכא חלב טהור לכ"ע אסור
 למיטפא ליה חלב בהמה טמאה ומ"מ דאי דק"ל דאין כ"ד
 מכוון להסריש מביאין לו חלב נכרית ואפילו במקור דאיכא בת
 ישראל משום דחלב נכרית ליתר אין בו אלא איסורא דרבנן ולמ"ד
 אין כ"ד מכוון להסריש נאסורין של דריסה מהמין לו בידים כמו
 שכתבתי למעלה . ומלאתי בראש שמת ר"ס האלף וקראתי לך אש
 ביקף מן העבדיות וכי אסור היה לי למשה לילך מחלב הנכרית לא
 יתבינן בת ישראל לא חיסק בנה של נכרית אלא נכרית ממיקה בנה
 של ישראל שמתה אלא לית' אמריה כן לבי שהחזירתי למשה על כל
 המצו יות להמיק איתו וכו' את כולן ולמה פכלן אמר הק"ה פה
 שתייר דבר עמי יונק דבר טמא והיינו דכתיב את מן יורה דיעס'
 את מי יבין שמתה גמולי מחלב עתיקי משרים . מוכן בריא
 שהוה מותר לבמרי ואין בו אלא משום מדת חסידות כמו שכתבתי
 בשאין ראשן וכו' . ק"ל דכא שאלו דלמד טהבים
 היום ויונקים מכהמה טהורה ל"ת דמשמע דוקא ביום טוב אבל
 בשבת לא ויקימא בדליכא סנהא אלא דאיכא כשרי ואפ"ה בשבת
 אסור לא קי' כותיה אלא כ"מ מריסו דלמד בכחכות פ"ק אע"פ
 דבזמן יונקוהו' בשבת ואיש חושש וכמו שפסק ר' אלפסי במסכת
 שבת וכבר הארכתי בדבר זה פ"א ע' .

בסוף משנה קדושה. הלכות מאכלות אסורות פי"ז הרדב"ז (מכ"ו)

נחה לנתיבין שזכה לר' שמאלאי הדומי יקבו וזרית רבי וזית דיע המירו את אל עליה ואלו רב לא חל ח"ל שמואל לרב אכול או אלא כתיב ערך זקן ממרה יב ואלו. ומ"ס רבינו ואפילו נהפשל השמן ה"ז מותר בגמרא דידן אמרינן זעיקרא אסוריה משום זילפתן של כלים טמאים אוסרתן ואל"כ כתיבויכו משום ז. מותר ואמרינן קו בגמרא (דף ל"ח):

ששם סלי מישחא שלימא דארמתי רב סברא למאי ניהוש לה אי משום זכרתי סרי אס משום ציטולי עכו"ם כמות שהוא חי אי משום ציטולי עכו"ם ר"ס לפגם הוא ומותר:

ש רבינו וכן דבש של עכו"ם שנתפסל וכו'. שם (דף ל"ח) בתפסה מני דברים כמותיים. ובגמרא דבש ז לה אי משום זיערובי מסרא סרי ציטולי עכו"ם נאכל כמות שהוא חי געולי עכו"ם ר"ס לפגם הוא ומותר: פן של עכו"ם וכו'. שם (דף ל"ח):

ח"ר הכוספן של עכו"ם שהומו ס גדולה אסור ביוצא קטנה מותר ז יורק קטנה ח"ר ינאי כל שאין אסור ליכנס בתוכה וכו'. והמניח אהה ז ולחה יורה קטנה מותר ל"ק הא ז לפגם אסור והא כמאן דלמך ר"ס זר. ופירש"י הכוספן פסולת של גפו מכן שער ומולטין אומן. כל שאין ז וכו' שמים קצר דבשאי ודלי לא דבר טמא דניהוש לגעולי עכו"ם: שאין דרכן לחת למוכן מומן או יין. שם (פ"ג) בתפסה. ומ"ס או זיתים הכתובים ז. ומ"ס והנזים הכתובים שזכ"ס מן זרים, שם בתפסה הנזים הכזאים מן ארץ מן ההפסק מותרים ופירש"י מן מתכרים ככל לפי חנוני אסורים וכו' ז עליהם יין, מן ההפסק מקום כמותן מלוחים מותרים דלחן מולק עליהם עד שמתנו למין למכור:

והמירובו ונדקו ומלואו שלם פסק איכורו בכל ישראל. וזיתולמי איהא דרב לא רצה לאכול ח"ל שמואל אכול דלא כן אלא כתיב ערך זקן ממרה וכו' אטרה עליה ואלו. וזכו שכתב רבינו הכי זה עומד בחסא גדול וכו':

כד בוספן של עכו"ם וכו'. שם (פ"ג ל"ח) ברייתא פליגן ומתרינן להו הא דסתי אהד יורה גדולה ואחד יורה קטנה מותר כמ"ד ר"ס לפגם מותר וכו' ק"ל. כוספן פסולת של מתכרים כפירש"י ז"ל:

וכן ככשין וכו'. שם ח"ר התנבין והקפריסין והקטניות הכלים מן האורז ומן הספתק ומן הספיכה מותרין הנמכרין בקטלוח לפני התנווני אסורין מפני שמוליף עליהן יין וכו' והכן וככשין שדרכן ליתן בהם יין או חומץ ואמרינן עלה אמר חזקיה לא שנו אלא שדרכן אכל צידוע אסור אפילו בהנאה ומ"ס ממוריים דשרו רבנן בהנאה ההם לעגורי זיהמא הכל למחוקי טעמא:

כו המוריים במקום שדרכן וכו'. שם ההוא ארבה דמורייהא דלחה לעכו חותיב רבי אהא דמן עכו נטורי בהדה ח"ל רבא עד האידינא מאן נקרה ח"ל עד האידינא למאי ניהוש לה אי משום דמערבי זית המרה קיסמא דמורייהא כלומא קיסמא דתמרה בלרבעה לומי:

כו קפן שאכל וכו'. זה מבוחר ביצמות פ' מרש (דף ק"ג) ובכמה דוכתי: מצוה

דבר אסור. שאין אדם מערב דבר היקר בזול שהרי מפסיד. אבל מערב הוול ביקר כדי להשתכר: ז"ל קמן שאכל אחד ממאכלות אסורות. או שעשה מלאכה בשבת אין בית דין מצווין עליו להפרישו לפי שאינו בן דעת. במה דברים אמורים בשעשה מעצמו. אבל להאכילו בידים אסור ואפילו דברים שאיסורן מדברי סופרים. וכן אסור להרגילו בחילול

א פירש"י שם פסולת של מתכרים משום מין שער ומולטין אומן: ב טור שם פ' קיד: ג טור א"ח פ' ט"ז שם בסוף הסיומן:

ש ומפני מה אסור חומץ שער של עכו"ם וכו'. מותרת דרב יוסף (דף ל"ב) האי חלל דשיכרל דארמתי אסור דמערבי זיה דורדא דיו"ג: י"ים במקום שדרכן לחת למכור יין אסור וכו'. בפ"ג דע"ו (דף ל"ד):

קמן שאכל אחד ממאכלות אסורות וכו'. בפרק חרש (דף ק"ג): רב יתק בר ביבנא איירכו ליה מפסחי דבי מדרשא בר"ה שנתחא לחא לקמיה דרבי פרח אמר ליה זיל דבר קלי וקולא וליפילו בהם דאי משכתי להו מייחו להו אלמא קסבר קמן אוכל נבלות אין ב"ד מנזיין להפרישו. ואמ"ר דאמרינן ההם בגמ' (דף ק"ד) דר' יוחנן סטוקי ז לא שבקינ מאי דפשיטא לר' פרה ועבד בה עובדא משום סטיקא דר' יוחנן. ומ"ס במד"א בשעשה מעמנו וכו', שם ח"ס לא האכלום כי עקן הם לא האכילום להזכיר הקטנים מאי לאו דאמרינן להו לא האכלו לא דלא ליספו ליה צדיים. ומ"ס ואפילו דברים שאיסורם מד"ס וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומועד ואפילו בדברים שהם משום שבת

משנה למלך

זכין שאין דרכן לחת למוכן מומן או יין. שם (פ"ג) בתפסה. ומ"ס או זיתים הכתובים ז. ומ"ס והנזים הכתובים שזכ"ס מן זרים, שם בתפסה הנזים הכזאים מן ארץ מן ההפסק מותרים ופירש"י מן מתכרים ככל לפי חנוני אסורים וכו' ז עליהם יין, מן ההפסק מקום כמותן מלוחים מותרים דלחן מולק עליהם עד שמתנו למין למכור:

זכין שאין דרכן לחת למוכן מומן או יין. ז"ל מין סבי"ד י"ד ס"ו ז"ו כחכ צנזלי הלוקט וסס ס"ר ישיים ליפוי"ג של עכו"ם מן דרין לאסרם שחתינן אומן כסכין שלסס ואנכ ימי אלא מפני שחתיים רבים כסכין אחד וממלחם מהם חתיים י"ל צניטל טעם סככין ראשון ושני סיס ראוי לאסרם אלא מפני שאין יוצרין הם בעולם כרוב הלוקט שרו כו' זה שזו סותר למ"ס סבי"ד ס"ו ק"ד דוחיית שלסס אס נחתכו כסכין שלסס דלאסריס לרעש כנס"ם ז"ל ז:

לחם משנה

איכא דאמרי בעלפתי דמיוא כ"ע ז"ל דלסרי כ"פ בחיטי ושערי כלומר שלטין אוחו כמים ואמרו שם דלית הלכתא כמאן דלסר:

כב ואפילו נכשול וכו'. שם (דף ל"ח) אמר רב ששם סלי משחא שלימא דארמתי אסור אמר רב סברא למאי ניהוש לה אי משום זיערובי מסרא סרי אי משום ציטולי עכו"ם נאכל הוא כמות שהוא חי הוא אי משום געולי עכו"ם נגל"ס הוא ומותר ע"כ. ונראה מדברי רבינו שאינו מפרש נגל"ס ומותר משום דסהס כלי עכו"ם חוקן ב"י כרש"י ז"ל אלא משום דכשער טובס את השמן ולכך לא הווציך להזכיר התלווקס האחרת דלמך כי מסרא סרי דככל זו היא אכל לדברי הרשב"א שהבין בדברי רבינו דסהס כלי עכו"ם חוקן ב"י ים ליישב דברי בע"ה ועיין בב"י:

כג דבש של עכו"ם וכו'. שם (דף ל"ח) אמרו גבי דבש הלשון שאמרו גבי משחא שלימא:

כד וכן ככשין כו'. שם (דף ל"ח) אמר חזקיה לא שנו אלא שדרכן אכל צידוע אסור אפילו בהנאה ומ"ס ממוריים דשרו רבנן בהנאה ההם לעגורי זיהמא הכל למחוקי טעמא:

כו המוריים וכו'. שם (דף ל"ד) ח"ר המוריים אומן מותר ופירשו בגמרא כי האומן לא רמי זיה חמרא טעם ראשון ושני איידי דכפיש שמיניה לא רמי זיה חמרא. ורבינו כחכ סהס מוריים ר"ל של בעלי בהים ולכך לא חילק בין טעם ראשון לפני משום דמערבי זיה חמרא קיסמא דמורייהא כלומא קיסמא דתמרה בלרבעה לומי: שם נחבאר מן המעשה דלמך אי שהכל וכו'. ביבמות ס' חרש (דף ק"ג): נכבאר שם דקמן אוכל נבלות אין ב"ד מנזיין להפרישו ואמרו שם ח"ס לא האכלום כי עקן הם לא האכילום להזכיר הגדולים על

רש"י כל כתבו פמ"ו שבת דף קלד ע"ב ר"ג קר

בכסוף רישית ולא יתום והכל כתי' ודלי הנות חכנסו :
כנגד כהדוריה סכרוה חכנס ושיעבודת האור וסמי' אס
פין חכנסת אלף רוח חלויה : מחנני' פין ג"ל ככה
לדחוריה לגוי שבות ונזור רבין עליה : ולא חכנס פין
גידן לחיות בידו אלף ימיהו חכנס : מפני פקין

שכימתו עליון דישאל פין
פוחרים על שבות נזר שבינו
עבר עליהם : ונזמן קשרם
של חרם על נבי כד ולפ"ם
שחבלי נזיל לפלג קודם
שליכה נזילת כשבה של
למחנין חוכה לר' יתח ותי
ליס נזרין לחקוני : משכס
כל כתיבת כלי על עקרין :
חוששי לו שחטאת דכין דלף
היס עקרס זס דן חריו אינו
יודע אם חייב חטאת חשום
נזר אם לאו וחוששי לומר
חייב חטאת : גמ' כל
החכנס אינו חפסיד ונזי
לדפחיס דכפשיה עכ"ד :
אלף

מדעת אבל כתיבה נעשה טבלת גמס' לדבר
האסור ואסור לטעולה כדי לנערה : מחנני' ככרי
שבת לכבות אין אומרים לו ככה עשוי דרבנן
גזר על האסירה לגוי עשוי שבת - ולא חכנה

את דלת אסור לפתוח ולנעול
כדרכה דאביי ורבא דאמרו
חרויה מודה רבי שמעון בפסוק
רישיה ולא ימות ואסור לפתוח
הדלת כנגד המרורח בשבת ואפי'
ברוח מצויה : מחנני' נכרי שבא
לכבות אין אומרים לו ככה ואל
חכבה מפני שאין שביחתו עליהם
יקמן שבא לכבות אין שומעין לו
מפני ששכיחתו עליהם : גמ' א"ר
אמי בדליקת התירו לומר כל
המכבה אינו מססיד ח"ד מעשה

שנפלה דליקת בחצרו של יוסף בן סימאן ובאין
אנשי גיסחירא של צפורי לכבותה מפני שאפטרופוס
של מלך היה ולא הניחן מפני כבוד השבת ונעשה לו
גם וידרו גשמים וביבחה ולערב שיגור לכל אחד ואחד
מהן שהי סלעים ולאפרכוס שבהם חמשים דינרין
וכששמעו חכמים בדבר אמרו לא היה צריך לכך שהרי
שינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו ככה ואל חכבה :
מחנני'

פיקרי למי שהוה שוקל בעלמו שראוי לו לעשות כך מפני שמכרנו עשה או לאתר זמן אבל קטן
שאלו לו שקול הדע' ואינו עוב' אלף עפני אסכיר דכונה כיוס' ל"י ככתי' אדעת' דאנוה פיקרי הילכך
אסור וסמי' לדברי הרש"ב אל' ז"ל שכתב בפ' קרש כיצדו' לדליין דקיימא לן אלפי' בלאוריית' אין ב"ד
מלווים להפרישו באוסרין דרבנן ספינן להו גידים וככתי' דליק' חדרנן בעלמא הוא לדין דקיימא לן
כר' שמעון דאשר תלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה הכא שאני דכי ספינן ליה גידים ללרכו
אלל ללרכו חרנ' קיינן ביד' כדעוכה שפעמי' גמ' בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו חפסיד
דאע"ג דקני' אדעתו דכיוס' ליה : גיסמרא שלטון : אפטרופוס מקונה על קטונו : עמ"י

שכמו הגבורים
(פ) כמוכ בפי' וסבי' דכיוו הדא' וססור פ"ח סי' של' דכל לייס' שבת כסוק הלא תפלו' כגון כירק' דחיי' דלחיי'
בדקיקה שלו או אם כתיבוע' חתיבת של יין או בימו או סוס סיוק כיוס' בוס יכול לומר ככתי' סגוי כל חטול לא יססור
ואס פין כגוי חוחון בלן יכול לקרמו איכס ולפי"ם שורלי יכסו יתקן וליכל כשינא וחזרי חייית' חיי' חס' שבת
אינו נר' כך וב"ב ח"ג לפיון ח"ס וסנהוס חייית' בשס המר סמרו' דרוקס כדליק' סמינו סכל לא בשאר ססורי סב'
וכחיי"ח חכמי' לדברי הרש"ב ובת' דשפטי שחלוק סדליק' משאר ססורי שבת כדליק' חות' לומר לימוד אם חכב' לא
חפסיד ובשאר ססורי יאחר כחמס : (ג) פין ריט"ו המירו כדליק' לומר כל החכנס אינו חפסיד סכל בשאר שאלפי' סמוי
לוח' כמני סגוי כל סמוי חלפ"ס וז אינו חפסיד של סמיו רכז זס אל בדליקס : (ד) ספי קטן ככתי' חמוס' דחייירי כקטן
שלא סגוי לחינך סכל קטן סמיו לחנך כיון דחייב למככו כל סקן שגדיך להפרישו שביכיר' ועון וכדלח דכין לומר רטס
כינוו דקטן חייירי דכיו סיסור' דלוריית' וכן נר' חדכרי חיי' חיי"ס חס' שבת שמשס דב"ד חזוין להפרישו חשו' דחשיב
לי' סיסור' דלוריית' למי סכרמו ספוסס לחלפ"ס שפיכס גריכ' חייב עליס כלי' סיסור' דלי הוא ס"ל דסוי סיסור' דרבנן לא
חי' מוסק שב"ד חזוין להפרישו סדי ככס סב"ד חס' שבת כדחלפל דרבנן אין ב"ד חזוין להפרישו ולא סניו וכן כמבו
חמוס' דחייירי כחלפ"ס דלוריית' לי' לי' יסור' כדלענין ספי' לחיי' חחצוין חשו' וכן סגדיך להפרישו ולא סניו וכן כמבו
שכ' שחס של דכרי חייית' סכמכ סס דכליסור' דרבנן פין ב"ד חזוין להפרישו סס כליסור' דלוריית' חזוין להפרישו
וסלס חייית' עכשו ככס סב"כ חס' שבת וספוקל איסורי סככלות דלפי' כליסור' דלוריית' פין ב"ד חזוין להפרישו ולי
סריס כד' דלין כלן קוסי' דחכס סב"ד חס' שב' שבת' דכליסור' דרבנן אין ב"ד חזוין להפרישו וליכב' אל פיסורי' דרבנן
שפוס' לדעת סכיו שחכמין דכתי' לים ללכיו כהסי' חליש' וככסי' סולל' וטילסול' וספי' סכי כיון דליכב' אל פיסורי' דרבנן
פין ב"ד חזוין להפרישו סכל ככונת' גבי איסור' דלוריית' שבו' לדעת סכיו ב"ד חזוין להפרישו חסו סכמכ ככסי' חס'
סב' דקטן חככס לרש' אינו ב"ד חזוין להפרישו ומי' לשס דלס אינו עוש' לרש' סכיו שני אפי"ס ססוס' חסוי' דלוריית'
סדני סוטו סכיוו סוי איסור' דלוריית' ככל ענין דלוריית' דססכ כד' יסור' כחלפ"ס שפיכו גריכ' לגוס' חחיי' עליס וככל דוכס'
דלמר ככליסור' דלוריית' אין ב"ד חזוין להפרישו חייירי סלימו עוש' לרש' לפני וזסו יתישב דכרי חייית' שפיכ' וזסו כתי'
חפולת קוסיס סטור ס"ח סיי' חח"ג סקסס גס הוא על דכרי חייית' כדלעיל דככס' ד' חס' שבת חייירי אפי"ס חפוסס
סליסור' דרבנן על דעת סכיו דלין ב"ד חזוין להפרישו חכונת' גבי איסור' דלוריית' סס עושוס לרש' סכיו ב"ד חזוין
להפרישו סכל סס אינו עושס לרש' סכיו ככל ענין ספי' גליסור' דלוריית' גס לחייית' פין ב"ד חזוין להפרישו :

הוצתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

בשנת
ג'תתקפ"ח
באחדת ישראל

באת
הרב הגאון דאמרי המפורסם מו'

רבינו
ישראל לופשיטין

וצוק' ל.

הדפוס
הרשמי

הדפוס
הרשמי

פתיחה לעירובין

פ

14

נתקלקל צדדיה, טומבין אשתוף במקום עירוב

פירש'י, אמרינן מדותר למקלח שבת אחר לכל השבת, ומותר למלט בלוחו שבת; אבל בלוח מוקפת חומה, דוקא מבית לבית בחצר, או מחדר לחדר בבית, שיתר למלט בלוח שבת, אבל מבית לרחוב אסור למלט (שם"ה מג"א אל"ף פ"ז); מיהו בשכיח שהעובדי כוכבים מקלקלין בלוחות הסתה אסור בכל דוכתא למלט, ומקלוטו ואויך (כס"י שם"ה). ואז נמסוק אם נתקלקל בשבת או קודם שבת, או"ל כנתקלקל וודאי בשבת (שם). ודוקא בלוחו שבת או"ל קלקול הטה"ס כליט גאכל העירוב בשבת, אבל בשבתות אחרות, אפי' מדירה לדירה בבית א' אסור למלט, כאלו לא היה שם עירוב, דעירוב שבטי"כ אינו מעיל כשתלש שם הטה"ס, מדאינן יכולין להביא פת העירוב למקום שממלטין ממנו; ולכן כל גאחלש חוץ העירוב, כל בית ובית שיש בו כמה דירין לריבים לעשות ערובי הליחות לנד. (שם"ז רס"ג ו' והש"י ח"א סי' ק"ח) ובאין עמוד סס"י שם"ה מאוסק חס, דאפטר כין דלא גזרו האב"ט ב"י"ט, וישתא לית לן ר"ט, א"כ היה יוכל לכבד בין השמשות העירוב שבטי"כ לביתו, וא"כ יוכל גם בכ"כ למנוח על העירוב שבטי"כ; וגם בעני אלמוגים (שם"ה א') הביא מנבג ק"ק (פירודא) למנוח בכ"כ אעירוב שבטי"כ. אמנם בהש"י נב"י (הש"י פ') תולק פליטתו ואסר. ואעפ"כ לקחוי דביחס לכ"כ, דשם אי גזרו (כרעניחוג) לנהק כל חוסי בעירובין; ומאי שאין למנוח בכ"כ על העירוב שבטי"כ למחלש, וכדלמדין, וכדלמדין לעשות עירובי הליחות מחדש בכל בית, כדי למלט מתוך דירין אלו למד דירין שבתו בלוחו בית, אבל היה זה יקרות גדול, וכמה שבני הקהל היו מניח מחדש שלא היה יכולת לעשות כל עשה פת עירוב עניותם לא יגרו על קליוט; לכן כדורתי שיעש בכל בית ערובי הליחות במים ומלח ושמן, דמסקים זמן מרובה, דאף דק"ל (שם"ז פ"ז) דאין פיה רק בפה שלם, פכ"ס כיון דעירוב במים ומלח פסד לגבי טהומי מדיחיה (כ"ה ש"ז), וכרי ק"ל דאומבין אשתוף במקום עירוב אפי' בשבתה רק במקום (כס"ט"ז), ופי' ראש עירובין פ"ז אות י"ז), ולרמב"ה שם כ"פ מדיחיה חס; וכרי מעשים בכל זמן שמש"ה לכתה לכהילה העירוב שבטי"כ, אף דלעירוב הליחות צריך שיונה בבית דירה דוקא (כס"ט"ז פ"ג), דשכיח פדלכס כדברי במילא בעירוב, כומבין אשתוף במקום עירוב, ומבני ג"כ הבי"כ לעירוב; א"כ היה אפשר פסקי, דדוקא לכהילה טומבין בפה, אבל כה"ל כל ש"ס דמתבני דמי (כר"ז י"ד ז"ח סק"ב וק"ט סק"ה ופ"ד ל"ג סק"ה). ואי"ל דכל כה"ל דמתבני לשותף מבני עירוב, משאי"כ נגזרו דין דכל בית מערב לעמור? ליתא, דעכ"ס כרי חזין דמבני דיעבד; — ופי' כרי עיקר טעמא דאשתוף במקום עירוב, הוא מדת"ל כאלו טוג דרי' שם (כמ"ט רס"ז שם"ז סק"ג בשם סמ"ד); א"כ סדר או"ל עירוב אפי' מבני דיעבד וכ"כ כה"ל; ועשייתו עוד מניח ה"סר מלבן שער סג"ל, וממנוב ק"ק פירודא סג"ל, דאף שא"ס יוכל לכבד כע"ס שבטי"כ לניח, אפי' רש"י למנוח פ"ז, וכ"כ כרי שונה מה בכל לעירוב שבטי"כ; ופי' לרש"י ורבינו יסונגן (רפ"ג דעירובין) וכן עממ"ה סתמא דמהני, עושין לכהילה ערובי הליחות במים ומלח, וליכא למימר דרש"י כ' ין לפי סמ"ד כדורתי דאז כשחבר השקלא וקריא בלוחו סוגיא, ופי' דל"כ לא היה פ"י שם מקשי' על דבריו אפי' כ' רש"י רק לשם ס"ד, ופלפלי' חס סרכס למדורי נעלמא, למדין ק"י סמ"ד ולמנוח דברי רש"י מלקמן (דע"ה ב'); אמנם עיקר ציומן מדאומבין אשתוף במקום עירוב. רק סמלון פגזול כדרי' עקיבא שלי"ט'א אבדוקי' חזק קכס כלל אז (במשוטי' סי' י"ד); ונמחיל' כדור סגזול פ"ט פסטיק' סמל ומכטל עיקר, כי הוא סמך נקטתו רק על מניח סביב סבבתי, ולא זכר צד פסטיק' אפי' עיקר סביב שלי' מדק"ל שאומבין אשתוף במקום עירוב, וכרי כפי ידוע שאין לדקוק במניח סביב' אם רק עיקר עירוב על אדני פו, וכן דרך רבוסים דל עמול, כדלמדין (כס"ט"ז י"א א') דאף שאין מעבדין עממ"ה בשני' גזלות וקולות, אפי' עושין חזק כדור ומניח לניח. ארר' חזק מניח סביב' עממ"ה סמלון פי' אפי' (כלל פ"ג אות פ"ז). סמך כדברי, למנוח כשהו כדחק אכביל לערובי הליחות; ושם כששת' אפי' סביל' ראש מרוב לבריה פירודא, יש"ס. גם ראשי סמלון פי' אלמוגים (שם"ה א' והש"י דר"ז ב'), סביל' עממ"ה ק"ק חזק סביב' פי' סמך לערובי הליחות בביתו וכי שמימד מטב"ס פ"ס גזולי טולס, לכן סמלון סמל' על סמלון סג"ל ב', אפי' עינו משמעות כלל, ואף סמלון פ"ז, וכרי סרכס מנוב' בשילת ערוך פי' עמ"ה) ובאל' מסרים מסוכמים פגזולי יבאל? וכרי סמלון מדבר דכירא, דכמו כן ית לסמלון פ"ז → סמלון סג"ל ב' (שם במשוטי' סי' פ"ז) אפי' לכתוב כדורתי שכתבתי שם בעירוב, שישא מיטת

בפסחים

18.

II.

פתחה לעירובין

בשנתקלקל צויהם, דירת עובד כוכבים, דירת אפיקורם

15

פסחים לבי"ב; מלמד מה שיש לתקן על דבריו עם, דברי מעשימים הואו סם מילם נתיב (כתיב סקרי
 ז') אף שאיש לחקוהו רק לתקוהו שלא לנכך נרכה לנסלס? מלמד זס נתיב גדול להחמישה דבר מנול
 מפי רבותיו אקר מימיסם אט שותים ומטיסם אט חיים, במס בניורים אכתי עם המדרי ורטי (בתי
 שמי ו'), שטרו נפשימות שיתו כמסתמות של ביה"ב למיטק לשאלת לוחן לשם; ומכיס סמיס דתיכא דורה
 דפטיס קטי - ומשמע עם הטי' און רותס הכיטק ליקר פחה לבי"ב, זתיס נושא כמסתמות רק לנכט,
 דלתי מה מקסה עם מטיכיל דיכמות? דויקן. ואף דמשנות עם כ' על דברי רטי כרל מלס ורטי,
 פכ"ס מעשה רב, זכן רתיי טיגין כהטות ישראל, וחס סן אקן נתיאס בני נתיאס סן:]
 אמנם אט לא עשו ערוצי הירות, אט שעשו צביה"כ ערוצי הירות כנהונ, אבל מדנתנתק
 חוס העירוב לא יכלו להביא אללן הפת סכני"הכ, וכדלמרין, אסור להכניס או להוציא מרשות
 לרשות, אטי' שתי כרשויות צבית א'; ולכן כל (פארהויז) סנקרא (פטר), אט על סכני-
 סמחויס לו גמס הדריס, ונכל הדר דר בעל בית אחר, אסור להוציא או להכניס מהחדר
 (להפטר) או להכר, או להיפר (ס"ו א'); רק אט הכעלי בית סדריס כל א' צבית לנד,
 כולן אובליס בחדר א', אף שכל א' יסן בחדר בפני עצמו, או איקן לריכין עירוב (ס"א א'
 ד'). (ומטונט וקאממטר) סמחויס ז"ל, אט יס לכל אחת פחה פחה ולחת לר"ה ואין
 עוברין ז"ו רק לעתים רחוקים, או אכוריס לסתל (משטונט לקאממטר) או להיכך בני
 עירוב; אבל אט עובריס ז"ו חמיד, יס חלוק, דחס יחיד דר בפנימי, אכריס ז"ו עד
 פיטרב ס"ח, דיחיד סדר בפנימי לא מהשב דירה החיטון לנבי' כבית סער; רק צדריס
 (נקאממטר) ב' בני אדם, אטי' רק איס ואשתו, או מהשב חיטון כבית סער לפנימי,
 וא"ל עירוב בנייהן (ס"ט אשל ז'). וכ"כ מי שיש לו צביתו סן או חלמיד או אדם אחר
 גאותן לו דירה ופרנסה כחנס, אף שכל א' אוכל ויסן בחדר לנד איקן אכריס ז"ו, שלא
 נתן לו דירה ופרנסה פ"מ שיאכר פליו, (ס"ט רפ"ו ו'). בידו דירת עובד כוכבים איס
 אכרת פל ישראל, אט דר עובד כוכבים וישראל צבית א', וכל אחד בחדר לנד, אף שיש
 להישראל בני בית מרובים; רק אט ב' ישראלים דריס צב' חדריס, בלופן שאכריס ז"ו.
 ועובד כוכבים דר בחדר שלישי, וכולן סמחויס לרשות א' שיש לכולן דריסת רגל בו, או
 אף סערב צ' הישראלים, אכריס להוציא לרשות סמחויקן לכולן. וזקא שהעובד כוכבים
 לא סכר חדרו מישראל, דל"כ, לא השכיר הישראל לעובד כוכבים חדרו כדי שיאכר פליו
 (סס ס"א). זנל"פ דנרמנות דידן שכל הכתיס סמחויס לרשות, אט צבית א' דר ישראל
 א' בחדר א', ועובד כוכבים בחדר אחר, וישראל אחר דר צבית אחר בלדו, אף שכולן
 מסוחטין צרמוב, אפס"כ מותר הישראל סדר עם העובד כוכבים, להוציא לרשות סמחויקן
 לו ולהעובד כוכבים, כגון (להפארהויז) או להכר שאין להישראל סדר צבית שנלדו חלק
 בו (ועי' ס"ג י"ט). וכל מקום שאכר העובד כוכבים על הישראלים, אט פרט הישראלים
 יחד, ושכרו נ"כ מהעובד כוכבים רשות ציתו של עובד כוכבים ואטי' צפחות משוס סרסה,
 שיהיה להם רשות להניח שום דבר בכל מקום בכל חדריו, או מכני עירוב הישראלים.
 ואטי' צבנת מותר לשכור ממנו; ואטי' מאשתו או שכירו או לקיסו של עובד כוכבים מותר
 להכיר, ואטי' הבכ"צ עובד כוכבים שחה, זכל להשכיר. ואפיקורם או שחלל צנת פעמים
 צפרססא (פי' יד' ק' י"ז ס"ך סק"ד), אטי' רק באכור דרנן כסלמול סוקיגה או לסלמל
 סן לעירוב כו"ל כחומר לעובד כוכבים, ואכר על הישראלים הדריס עמו; אבל צמחלל
 צמחלל, אטי' באכור דלורייתא דיו הישראל (ס"ט). ומפני שיש להעובד כוכבים דריסת

כרגל

Eger, Akiva ben Moses Guens

16

זה השטר נד' צדיקים יבואו בו

ספר
שאלות ותשובות
רבי עקיבא איגר

למנא ורבנא גדול מרכן שמו
רבי עקיבא מרוב רבי משה גינז וצלה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פחן והמדינה

מהדורא קמא
חלק ראשון

סימן א - קכא

הודפס לראשונה בוורשא
בשנת ה'ת"ר קרן למ"ק (תקצ"ה)

ועתה יוצא לאור כפי"ד ע"י המשתדל
ע"ה דניאל בימזן סי"מ
בעיה"ק ירושלים ת"ו
שנת תשנ"ח למ"ק
כסיוע מכון המאו"ר להוצאת ספרים
שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו

סגן תלמי ספרד ע"י מסעות אהות השטר

סימן טו

[מלטול בשבת ע"י תינוק פחות מכן ט']

עוד לו.

ומ"ש מעכ"ת דבני"ד ל"ש אתי למיסרך כיון דלא
הוי מלחא דקביעותא.¹

אנחנו לא באנו למדה זו לאסור מטעם אתי
למסרך, דדוקא בההיא דזמן ביוה"כ
(עירובין מ, ב) דמדינא הוי מותר ליתן לקטן
לשתות, דמה שעושה הקטן השתיה הוא צורך
עצמו, אלא דמ"מ כיון דאנן עושים בשבילנו
לברך שהחיינו אסור דלמא אתי למסרך, ובוה
מחלקים דבמילה ביוה"כ דלאו מלחא דקביעותא
מותר, והכל במעשה הקטן ענין לצורך עצמו,
אבל אם מעשה התינוק על דעת הגדול מדינא
אסור (ע"י מג"א סי' שמג).²

גם מה שכתב מעכ"ת דהוי לצורך מצוה דמותר,
כההיא דמתעסקים עם התינוק בשופר. גם זה
אינו, דמותר רק לחנך הקטן במצוה במעשה זו
והוי ג"כ לצורך התינוק להרגילו במצוה אבל לא
לצרכנו.³

ולדעתי יש תקנה ליתן להתינוק חומש וסידור
שישא לבה"כ לצורך עצמו להתפלל
ולשמוע קריאת התורה, וממילא יצטרף הגדול
עמו להתפלל יחד, כנלענ"ד.

הק' עקיבא

וע"ד טלטול הספרים לבה"כ ע"י תינוק פחות
מכן ט' שכתב מעכ"ת דיש לסמוך על
הרשב"א (יבמות קיד, א) דאיסור דרכנן ספינן ל"י
בידים.

זה אינו, דהא הר"ן פ' כל כתבי (ק"ט, א) כתב
להדיא דאף להרשב"א ספינן ליה רק לצרכו
אבל לא לצרכנו ואדרבה מתינן בידיה ע"ש.
ולכאורה קשה על זה מסוגיא דשבת פ' תולין
(דף ק"ט, א) וליתן ליה לתינוק
ישראל⁴, הא התם הוי לצרכנו. וצ"ל דהתם דמדינא
מותר בחוץ לארץ, מיהו כל כמה דאפשר לשנויי
משנינן, משי"ה פרכינן דליתן לתינוק ישראל
וכמ"ש רש"י שם גבי נכרי. וכמו דצ"ל
להתולקים על הרשב"א דאיסור דרכנן לא ספינן
להו כלל, א"כ בודאי יקשה מסוגיא הנ"ל.
ובהכרח צ"ל כמ"ש דהתם שאני דמדינא מותר
לגמרי בחוץ לארץ. [ואולם תמוהים לי דברי
הרשב"א בשו"ת (סי' צג) שמביא ראיה לדינו
דאיסור דרכנן ספינן בידיים מההיא דשבת הנ"ל,
וזה התם הוי לצרכנו דאסור, ואם נחלק דהתם
מדינא מותר בה"ל וכנ"ל, ממילא ליכא ראיה
כלל, וצ"ע].⁵

סי' טו.

א. בשבת שם מיירי בענין וריעת כלאים בחו"ל, דנחלקו חכמים ורבי מרפון בכישות אי הוי כלאים בכרם וקמ"ל כל המיקל בארץ
הלכה כמוחו בחו"ל. ומבואר שם בגמ' דרב משרשיא יהיב פרושה לתינוק נכרי וזרע ליה. ופריך וליתן ליה לתינוק ישראל, ומשני
דאתי למיסרך.

ב. בשו"ת אחיעזר ח"ג סי' פ"א אות ד' העיר על רע"א: ולא ידעתי מאי קשיא ליה, דהא לפי הו"א דמקשה וליתני לתינוק ולא ידע
מטעם דאתי למיסרך, אין חילוק בין לצרכנו או לצרכו ומאי מקשה. ומוכח דאיסור דרכנן ספינן בידיים, רק למאי דמשני דילמא
אתי למיסרך, זה אינו אלא כשעושה לצרכנו כמש"כ הרשב"א מפורש, עכ"ל. וכ"ה להדיא בחי' הרשב"א שבת קכ"א, א ויבמות
קיד, א. וכן העיר על רע"א הגר"י בכרך בחי' והגהות בסוף ש"ס וילנא (ג, ב). ובחי' לשכת קלמא, כתב הרשב"א בתירוץ הגמ'
דכדבר הצריך לתינוק לא חיישינן להכי.

ג. החוס' שבת שם ד"ה וליתן, מחלקים שבדבר שאינו קבוע לא חיישינן דילמא אתי למיסרך.

ד. בחי' הגר"י בכרך מצדד בשעת הודח וצורך הרבה להקל כהתפא"י עפ"י החוס' הרשב"א ומנוג ישראל להביא מפר דרך
כרמליה לירידן דלית לן רה"ר.

ה. בעל תפארת ישראל בסתחתו לעירובין שם מגן גם על הוראתו זו. ומסתיע מהא דממעמיין כוס של מילה במ' כאב לתינוק
(תקנמו), אף דלא הוי לצרכו, וכן על המדכי והט"ו (שמו"א) דשרי ליתן לתינוק לשאת בשבת ספחות של בית הכנסת,
עישה. וראה פרי יצחק ח"א סי' י"א.

הדיקן ולאו שמי תשמיש. (ט) ואין להם לחי כ"י. דללו סיה
 שס לחי הוי רשמי גמור דלמי נשום נחמיה ואלו היה שס
 קרה ילה הוי תיחיה להרמיה אלף נשום היכרז ניש
 סיה רשמי לטלטל נחמיה ועכשי שאין שס לל וזל זה שס

כרמלית (י) גג הצולט כ"י.
 נעם לבי שנעשה הגג רשמי
 תחתה גוד חסוק לא ארמי
 כן (זללו) היכה שהמחלות
 נכרות. (י) וכל זה דוקא
 כ"י. פי נרשמי ארמי צלון
 נ"י י"ל הוי כרמלית אלף
 ויקום כעורר חגל צעומה נכרמלי
 ליעני דלל סיה ד' הוי ככרמלי
 יתלף מק כ"י ויש חולקים
 כרמלי ליה דקן כרמלית הוי
 זה מקום פטור.

שמו"ו (י) ותכמים אפרו כו.
 גזירה תשום מרשמי
 נרשמי (כ) אלף העומד נרשמי
 או מויתר כ"י הלא או עים
 היא וכלל ומויתר וכה עמוד
 ונרד ציבור מיש חקר זס או
 מושט דהא רישא בני מירי
 מושטת דלליכ הילך יכול
 להוציא כיון שעומד נרשמי עוב
 כיל תיש העומד נרשמי אין
 פירושו כשאר עמוד אלף שהיה
 עומד והלך והוציא או הכניס
 או שגאר עמוד אלף שהויתר
 או זקן ושי כחז שהיה כמות
 נסכרו קודם חלוקה או וכלל
 עליו ויש מי מרשמי לתקום פטור
 דרך היסוד וכח עין דלעני
 דפסק כמותו מהלך ללו כעומד
 דמי וליכ כיון עלה עמוד לכח
 נרשמי הוי מויתר מרשמי לתקום
 פטור דארי מימי כיון דלס
 עומד נרשמי חייב נרמי שמה
 יעמוד ונשי יסן כמות וכלל
 עלה מויתר מרשמי לתקום פטור
 ועצמתי דרך ויקום פטור
 לרשמי או ליפכה עכיל וקאם
 עין דליכ מה כחז טטור
 לחיי וכן העומד נרשמי כ"י
 דפירושו עוב שהלך מרשמי
 דרך ויקום פטור לרשמי כמימי
 וליכ היינו יושא ולמי של הנשי
 יתלף זה ומויתר זיל כחז על
 נספחא זו שהיא מויתר דלל
 מוטו

לרשמי משליכ נחמיה שכתב סיע ככל דלל כעשי: י"ב רחוק
 מן הכתמים. וליד למוכס דנעמי שהיא סמוך [פחות ענין נספחי
 כעשי פי תרלינ דמי מוכס צענון מקילות סמוכות למקראתל גני
 שבת לא צענון רק שהרשות מתחבר עמי הממילות אפילו רחוקים

מוטו סרנס קרוי רשות היחיד
 הלכך על ידי משיעות
 הסמוכות שגזירות י' מקרא
 רשות היחיד אכל לא על ידי
 הפטמות שאין שפת הסוק
 מלגוף עמסה כיון שרפוקים
 מוטו י"ט עכיל הרשמי
 משמע דלס אן גזויה י' עם
 הקדמי צענון שהיא חסוק
 סמוך לסתל פחות נעמי:
 י"ז * מוחא נספחי. וזית
 י"ח מיל לא נעמי מחמתל
 כעו כחזון זליל מנמי
 שספיות סעות טיש המוס
 מנעמי מחמתל דליכ להוי
 רשמי ויל דכל חרף שליבו
 משמע כרי שילקט גזוה י'
 מתוך דיל לא הוי רשמי כעשי
 קי"א ורשמי נמי לא סא
 שליבו נקח משמי הלכותו מנמי
 המוס ולא הו נעמי נוס עמוקה
 י' רשמי ד' חרף לחיבו
 חייב כדלמי נגמרה דף ק'
 (טי"א נס רשמי) וכל דלעני
 שעמוקה י' הוי כרמלית דרנן
 כמו קורפף וכל נשי עני
 וענמי שעיני ס"ג: פ"ו * שאין
 זו דיע רחמי. אפילו סא
 חורף אלף למה נעמי נשי:
 פ"ו ואין צויתן * משמע
 דאין עני הסמוכות מלגוף
 ד' (נ"ח):
 קורפף

שמו"ז (י) * זג הבולט על מחיצות הבית בענין
 שאין מחיצות הבית נכרות לעומד על הגג הוי
 כרמלית ואפילו היא גבוה ורחבה הרבה ואם חלון פתוח
 לו מן הבית הוי ברה"י (מ"ב) * וכן ויין הבולטים מן
 החותל ויש בהם ד' על ד' הוי כרמלית (מ"ג) * א"י
 חלון הבית פתוח להם:
 י"ז * חורי כרמלית אינם כרמלית * אלא הם נדונים
 לפי גבהם ורחבם:
 י"ח * גדר כרמלית שלא יהא פתוח מארבעה על
 ארבעה ואינה תוספת אלא עד עשרה ולמעלה
 מעשרה הוי מקום פטור * וימים ונהלים יד מביא
 משווינן (מ"ד) הילכך הגומל מהם מעל פני המים עד
 עשרה באור הוי כרמלית למעלה מעשרה באור הוי
 מקום פטור:
 י"ט * נור העומד בכרמלית אפילו עומק חמה חמה הוי
 כרמלית אלף ליכ הוא רשמי ד' על ד' ואין מקום פטור
 בכרמלית כמו שנתלך נספח:
 י"ט * מקום פטור הוא (מ"ו) מקום שאין בו ארבעה
 על ארבעה (מ"ז) וגבוה משלשה ולמעלה (מ"ח) עד
 לרביע (מ"ט) * או הדין מן שאין ארבעה על ארבעה
 ועמוק יותר משלשה (נ"ג) * וכן המחיצות הנכרות
 משלשה ולמעלה מן ואין ביניהם ארבעה על
 ארבעה:
 ה"ס (נ"א) (י"א) וכל זה דוקא צעומד נרשמי חייב לל כרמלית
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"ח (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"ט (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"י (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יא (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יב (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יג (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יד (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"טו (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"טז (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יז (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יח (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"יט (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כ (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כא (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כב (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כג (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כד (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כה (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כו (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כז (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כח (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"כט (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"ל (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

שמו"לא (י) * חוקק ומושיט מרשות היחיד
 חמירן * מלא מין לח מימי ויעמוד הינו כרמלית (נ"ב) מרן כחז נעמי חמירן והנהגת מרשמי
 כ' נמי דגמט ועוד ושי גמט רשמי (נ"ב) וכן חולקים ויש מי דלן חמירן נון חמירן לרמלית (נ"ג)
 ומימי כ"י גמט רשמי (נ"ג) אלף ללס עומד נרשמי חייב לל כרמלית חמירן (נ"ד):

זכמה שמונים לעשר גלולים
היון והרשעה בהשגחה כחז דמדי דרין למוקד כגון אכילה
ציה כ חסדילין איתו צדים אכל מידי דלא צריך ליה לא דהא
אסור ליעך אחר כיד חדש זוף אחרת להלכה ולא למעשה

זכמה שמונים לעשר גלולים
היון והרשעה בהשגחה כחז דמדי דרין למוקד כגון אכילה
ציה כ חסדילין איתו צדים אכל מידי דלא צריך ליה לא דהא
אסור ליעך אחר כיד חדש זוף אחרת להלכה ולא למעשה

אסור אפילו דברים שאסורים מדברי סופרים (ח) וכן
אסור לדרגילו בחילול שבת ומועד (ו) ואפי' בדברים
שהם טעום שבות:
הנה (ז) וי"א דכל זה נקטן דלא הגיש ליהודי אלא הגיעו
לחיות נדיבין להכריעו (מוספות סדק כ"ג) (ח) וי"א
דלא שייך חיוב לנת דין אלא לאו נגדו (גמ' יוסף) וקטן סבכה
אניו חו עבר אלא עבירות נקטמו (ט) אשים אלוני נדון
האבה כהגדיל (י) (ז) חבל מקום ד טוב לו שקבל על עתנו
איה דגר למאנה ולכפרה קף על פי עענר קודם שגמטה נר
מוכין (פסקי תשרי ס' ס' ז):

שרמ דין ההיקף במדבר בשבת.
ובו ב פסיעים:

א יו ההיקף במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מנה
שבעה ימים מיום שנתן אל לבו ששבת ופקדוש
השביעי בקדוש והבדלה (א) ו ואם יש לו סמך
לדעתו כגון אסור לו לעשות מלאכה בלל עד שיכלה
מה שיש לו (ב) ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו
ביום שמקדש בו ברי מנחתו ו מוצאמת (ב) ב
ח ומותר לילך בו בכל יום ג אפילו ביום שמקדש בו
ב יו דהו יודע מתי יום שיצא בו כגון שידע שהיום
יום רביעי או יום חמישי לויצאתו אבל אינו יודע
באיוה יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שרצה
ביום שמיני לויצאתו שביום כזה יצא מביתו לדבר
לא יצא בשבת וכן ביום ט"ו וביום כ"ב וכן לעולם:
ארבע

היא וס כלן פירכה על איה הגז דהא צמוחות ויה אסוקן
מיני כעיים דוחיא ליה כרת כגון אס נכנס לחקשד וקושיו
עייב היה פירכה דהא על עם אר פירכין כדכא כל דהא
וכתן היה כדכא האנה אשני דאינה תבונה כיוו הפירכה
דנרכי צמורה חיוו נין סוף
פירכה טיבה אלא צמור סוף
דחיי נירכותה סוף דוקא ולן
כלן צ כרבותי הנלחט כלידי
כלל דאליב היה לו לתלמוד
לחך כן והללעיד לפ דברי
הטור נהרץ זה דהיל אס כסס
שהכין ויחיה שלה לעשותה
כך היא ויחיה על הקטנים
מלמלאיה וכתב הרמב"ם אלא
הנזמים ויחיה אלה שלה
לעשותה כד אכל אס נה
לעשותה צמחי אף ניה למחן
לפירכה אלא אשני חן מונה
לחכי נדרכה ופל אשניסן
לפירכה וביה הפירכה חומר
ואינה להחזיר גרולס על
הקטייה ויחיה שניך להחזיר
מלמחות עכיל חס יחיי קי
מה לוד הטור חן תשיעת
הלי של דהרהר חיי עננות
פירכיה לה לעשותה צדים
דוקא עיב נלמי' דל להחזיר
הגרולה כד יס ויחיה דלא
קאי רק על הגז יחיי הס
ישראלים יחיה חומר צמורה
דאחורה היתה על טוחנה

נדיב דוקא והיינו חייזי אכל על חייזי לא היה אס הוהרהר
מן התורה רק מנה התייך דלוי לחככו כיוו כסס לחככו
נדרשה ויקדשה היא אינה חנה שייך דחוריהא אלה חדרבנן
וחי היא דעה הרמב"ם והטור חולק ויחיי עיביי חיי חייזי
וחומר ויחיי שניך להחזיר אלא דהח דאחייקן צמורה
דלא ליכתי ליה צדים דוקא חיינו על חייזי כפי משעשה
כהפך היקפן דקאי על חייזי ובה יס חילוק הגל חייזי לפי
האיות עקרה קירא דחייזי אהורס חיינו על הכז כהוא חייז
חן חזירה חן חייזוקק צלי הטור שחתייל צבחהם שחכטהם
וחהרים חיינו חל על ננו כמ סוף נרשוחו ולה זכר חייזי
ועייב סיים לומר שניך להחזיר ל חייזי דעל חייזי קאי לחיים
צו חומר וחזרה להחזיר אוחו ולהפירכו חתלה חומר וי"א
שניכוס להפירכו לטן דעס חיינו צכל הכניס קאחור שחזרו
חח צניהם כמו שחתייל צבחהם אכל לעולם הטור נכיל סיל
דלענן עומאס און על חייזי חוטל להפירכו וריאה לה שחייזי חזרה
כיון להפכים דניהם עם הרמב"ם ולא לחלק בין עומאס לשאר עבירות כיון דהתלמוד משווה אחס להייה (ג) ויח' טוב לו
שקבל על עצמו כי. עשי' נליל דברי רבי צדיק דן ליה צבור שטרו אל חזרו לחזירין היה ענינה וכפיה רבא לרב אזי
יאצנה חיינה כי כגורא ללחח. ופירשי' ארז אשי ארץ אער חזירו צלוחו ואיכא לחיק דחתי כונה דשי להציל רב אש חענן
גלמה היא הקטן פניעתו דעה היא שחבל פטור כיש טוחנו וצאלן לחד סהלן דקטן חייזי כשהגדיל מנחוי עור רחיש' חדחחירין
צדיק דף לט חעליית יחונס כחיש הגיל צפי החונל כן צמס איזי אכל חייזי זיל כתב דלא קייל כן דחתי נני חושד דחיתה
הקנת חכמים כן מנסי חיקון העולם כחיש חתי צפי ד' וי' אס ונלעיד דרב אשו והיי פטור חן חייזי זלא דרפרס ככחו
צדיקים לעשות לפנים תאורת הדון כדאשכחן כסוף החיונין דרב פסק דן דנה ציז חנה שישלם לפועלים שכרוהם על זה
שנאלו לו חצות וצברוהו כשעשה ואחר אס רנה דויה חכי חיל און דכחמי לוען הלך נדרך טובים ויחיה יחיקוס חסיוור
היני עשה רפרס כן לרב אשו וחללה לרב אשו אסורך לכפס אלה צדיקים אכניה כדאשכחן צמחיר צכפיה סהיי צדיקים
וכונה רפרס היתם שיעשה רב אשו לפנים תאורת הדון וכסוהו צדיקים עיי כן צמס: לי ככון צמס

זכמה שמונים לעשר גלולים
היון והרשעה בהשגחה כחז דמדי דרין למוקד כגון אכילה
ציה כ חסדילין איתו צדים אכל מידי דלא צריך ליה לא דהא
אסור ליעך אחר כיד חדש זוף אחרת להלכה ולא למעשה

שרמ (א) ולא יעשה מלאכה. הטעם מפני כינוי שם לא יעשה ויאלצה ימות ועייב אסור לעשות וילחכה להיתרנס יחור
חיוונו

שרמ (ב) ויחיה חומר צמורה דאחורה היתה על טוחנה
דאחורה היתה על טוחנה

שרמ (ג) ויחיה חומר צמורה דאחורה היתה על טוחנה
דאחורה היתה על טוחנה

זכמה שמונים לעשר גלולים
היון והרשעה בהשגחה כחז דמדי דרין למוקד כגון אכילה
ציה כ חסדילין איתו צדים אכל מידי דלא צריך ליה לא דהא
אסור ליעך אחר כיד חדש זוף אחרת להלכה ולא למעשה